

Bilag 66.**FINANSMINISTERIET**

Den 9. december 1965.

Notat vedrørende arbejdskraftforbruget ved offentlige investeringer.

Da der stort set trækkes på den samme arbejdskraft ved gennemførelsen af statens anlæg, boligbyggeri, erhvervsbyggeri og kommunale bygge- og anlægsarbejder, er af udvalget ønsket en vurdering af udsigterne for aktiviteten på disse områder.

Herom kan siges:

1. Det forekommer lidet hensigtsmæssigt at søge at gøre op, hvor mange arbejdere af forskellige kategorier der medgår til de enkelte opgaver. Det er praktisk taget umuligt at lave en præcis opgørelse heraf, da der er tale om så forskelligartede arbejder — nybyggeri, ombygning, reparation, anlæg af veje, banearbejder, broarbejder, havnearbejder o. s. v. — og da der for hvert enkelt arbejde stilles forskellige krav om arbejdskraft på de forskellige etaper af arbejdets gennemførelse. Det naturlige fællesmål for de træk på samfundets økonomiske ressourcer, et arbejde indebærer, er nu engang det *totale udgiftsbeløb*. Dette gælder i hvert fald i et liberalt samfund, hvor der er en vis valgmulighed mellem forskellige former for udførelse af et arbejde (f. eks. murstensbyggeri — montagebyggeri eller f. eks. varierende grad af mekanisering). Hertil kommer, at den særlige arbejdskraftbetragtning ikke længere forekommer så relevant som tidligere, jfr. nedenfor under pkt. 4. Der er derfor ikke søgt foretaget nogen opgørelse af arbejdskraftforbruget ved de forskellige slags arbejder, men derimod foretaget en vurdering af den samlede forventede investeringsudgift på de forskellige områder. Hertil skal dog knyttes nogle supplerende bemærkninger:

2. En væsentlig del af de statslige investeringer vedrører anskaffelser af *transportmidler, materiel og udstyr*, såsom færger, isbrydere, rutebiler, togmateriel, telegrafmateriel, forsvarsmateriel, møbler o. s. v. o. s. v. Der er her enten tale om materiel,

som købes helt eller delvis i udlandet, eller som købes fra et bredt udsnit af danske industrivirksomheder. Bevægelsen i denne del af statens investeringer, der andrager over 500 mill. kr., indgår derfor i en helt anden fysisk sammenhæng end de egentlige bygge- og anlægsudgifter. Der er dog efter en foreløbig opgørelse af de større poster at dømme ikke tale om forøgelse i denne del af statsinvesteringerne.

3. Når der i nogle tilfælde opstår forsinkelser i gennemførelsen af statens bygge- og anlægsarbejder, beror det kun undtagelsesvis (f. eks. Færøerne) på, at der ikke kan skaffes byggearbejdskraft. De praktiske hindringer gør sig i reglen gældende på de forberedende stadier, før selve byggearbejdet påbegyndes, eller de beror på, at projektet ændres, efter at byggearbejdet er igangsat, således at dette må holdes tilbage i afventning på endelige detailprojekter. Projekteringskapaciteten er således en af de begrænsende faktorer, ligesom der er en tilbøjelighed til at undervurdere de mange vanskeligheder (f. eks. forhandlinger med mange myndigheder, arealerhvervelser, dispensationer o. s. v.), der skal overvindes, før et byggeri kan igangsættes.

For så vidt angår fortsættelsesarbejderne, kan man gå ud fra, at de mange hindringer på de forberedende stadier er overvundet, og at bygherrer, entreprenører og håndværkere har bedre forudsætninger for at vurdere, hvor store udgifterne bliver i det kommende år. Dette gælder utvivlsomt sådanne store og mangeårige projekter som rigshospitalet, Danmarks tekniske højskole, TV-huset, Lille-Bæltsbroen o. s. v. På visse andre områder må usikkerheden dog ifølge sagens natur være ret betydelig, f. eks. Hanstholm havn.

En meget stor del af statens investeringer er fortsættelsesarbejder; det drejer sig om